NOVICE
kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Na svitlobo dane od krajnske kmetijske družbe.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj **VIII.** V sredo 2. prosenca (januarja) 1850. *List* **1.**

Pravlica od stvaritve svetá.

(Poslovenjena po Rusinski narodski pesmi.)

Kadar ni bilo svéta s početka,
Takrat ni bilo neba ne zemlje, —
Samo le mórje sinje je bilo,
Ino sred mórja javor zeleni,
Na javoričku tri golobíce.
Tri golobice se posvetvale,
Se posvetvale, svet osnóvale:
»Dajmo! spustímo se na dno morja,
Tù naberemo drobniga péska, —
Pesčik predrobni bomo pos'jale,
Pa nam postane černa zemljica.
Tù mí dobimo zlato kamenje;
Zlati mi kamen bomo pos'jali,
Pa nam postane nebo prijazno,
Nebo príjazno, sončice svitlo,
Sončice svitlo, meseček čisti,
Meseček čisti, zarja rumena,
Zarja rumena, drobne zvezdice.«

(Iz *Šafařikoviga* »Narodopisa«.)

Misli o novim letu.

Staro léto je slovó vzélo in novo je nastopilo — polno vošil. de bi veselejši bilo od pretekliga! Léto 1848 je veliko obljubilo, léto 1849 je malo tega spolnilo, Bog daj! de bi iz težav in kervi pretečeniga časa o novim létu razcvetéla oljka mirú in sprave med vsimi narodi avstrijanskiga cesarstva, in de bi kraljevala živa ljubezin med tronam in ljudstvam! Le v miru rodíjo vednosti bogat sad; le v miru obdeljuje kmetovavec veselo svoje polje in pričakuje z lahkim sercam gotovih pridelkov; v miru obèrtnost in kupčija srečno napredujete, in jezéro in jezéro glav in rók skerbí za bogastvo dežele, ki se ji odtegnejo o potrebi krivavih vojsk.

Hrepenenje po miru je gotovo želja večiga dela avstrijanskih narodov, ki véjo, kar zgodovínske bukve vsih časov spričujejo, de topovi, sablje in puše še nikdar in nikjer niso stanovitno prinêsli ljudstvu tistih darov, ki jih le mir dodeliti zamore. Tista vikši čudovita moč, ktera ustavi kervavi boj in strašni grom topov v lastni domovíni, je — zaupanje med vlado in ljudstvam.

To vzajemno zaupanje vstanoviti, je imenitna naloga, ktero ima vladarstvo kakor ljudstvo v novim letu. Iz tega vterjeniga zaupanja bo razcvetéla prava živa ljubezin, in kjer je ljubezin, so nebésa na zemlji!

Presvitli cesar Ferdinand so osvobodili avstrijanske ljudstva nevredniga jarma, pod kterim so poprej zdihovale, — in kar so podelili cesar Ferdinand, so poterdili presvitli cesar Franc Jožef v vsim, de se ima zgoditi „z edinjeno močjó“, to je, z deležnostjo vladarstva in ljudstva.

Vstavni ministri so tedaj prevzeli imenitno nalogo, se v vsim po postavah vstave ali konstitucíje zveste ravnati, in nikjer, tudi v nar manjši reči ne odstopiti od poti, ki jim je po vstavi predpisana. Cesar so ljudstvam pravíco dali, čuti nad zvestim izpolnjenjem te visoke naloge, in ljudstva, polne hvaležnosti za tak dar, se nikakor nočejo znebiti teh cesarskih pravíc. Kakor ministri, kot višji oblastniki, se morajo ravnati tudi vsi nižji vradniki, od pervíga do zadnjiga.

Polne pazljivosti in upanja gledajo tedaj ljudstva na ministre, de jim bo od cesarja ljudstvu podeljena vstava sveta reč, zoper ktero se nikjer ne smejo pregrešiti, scer se začnè zaupanje do vladarstva majati ali clo popolnama zgubiti.

Kakor pa ljudstvo gleda na vlado, tako gleda nasproti tudi vlada na ljudstvo; zakaj tudi ljudstva so prevzele po vstavi ne le pravíce, temuč tudi dolžnosti.

Ljudstvo je po vstavi poklicano, se po postavni poti vladarstva vdeležiti v deržavnih in deželnih zborih. Ljudstvu gré tedaj tudi, de postave natanjko spoštuje, tedaj tudi spoštuje tiste, ki imajo za spolnjenje postav skerbeti, in to so vradniki (Beamte). Razvujzdanost je grôb vse sreče na svetu, in pelje naravnost h pogubi. Postave dajati ali dane postave pretresovati, pa ni clo vsaka glava pripravna. Marsikdo misli, Bog vé kakó moder de je, in zabavlja čez vse naj bo božje ali posvetno, kar ni po njegovi glavi. Ako ga pa kdo terdo prime, de naj dokaže, kar govorí, — ne vé ne naprej ne nazaj. Ena taka glava pa zamore več druzih zmešati, de se v eni ali drugi reči pregrešé zoper vstavne postave; — in takó se začne majati zaupanje vladarstva do ljudstva, ín se zna tù in tam popolnama zgubiti.

Torej le pošteno in pravično zgorej in spodej, kakor vstava zapové, in odkritoserčno. Iz poštene odkritoserčnosti, in iz nepremakljiviga deržanja vstavnih postav na obéh straneh, zgorej in spodej, izvira zaupanje, ki je nar terdniši podlaga vstavne vlade. Zaupanje pelje na ravnost k občni sreči; po rakovo nazaj iti ali pa razvujzdano naprej siliti, zapelje na stransko pot, ktera je enako nevarna.

Pretêklo léto — strašno v svojih prekucíjah in vojskah — ni môglo dozoriti v létu 1848 vsajene vstavne svobode. Ministri brez deržavniga zbora so mógli v tacih okoljšinah samí postave dajati, za ktere bojo pa odgovor dali v pervim prihodnjim deržavnim zboru.

Novo léto bo rodílo deržavni zbor, še poprej pa deželne zbore, in vstanovitev novih srenj, ktere so korenina vstavne vlade. Nove politiške vrade v vstavnim duhu iz poprejšnjih kantonskih gospósk že

mamo, od kterih upamo, de bojo spoznale svojo novo imenitno nalogo, zavoljo ktere so na svoje mesto postavljene. Od teh novih vradnikov je pričakovati, de si bojo vedno svojiga poklica zvesti, de ni ljudstvo zavolj njih, ampak de so oni zavolj ljudstva na svojim mestu; — ljudstvo pa bo tudi spoznalo, de vradniki so spolnovavci tistih postav, pri kterih se je tudi ljudstvo vdeležilo, de, kdor vradnikov ne spoštuje, sam sebe in ljudstva ne spoštuje, ki se je v zboru vdeležilo tistih postav, za kterih spolnovanje imajo možje skerbeti, ki so od vladarstva zató postavljeni.

Takó ena roka drugo umiva; takó se imamo vsi obnašati, de eden druziga spoštujemo, dokler smo spoštovanja vredni. Tega pa je vsak, ki svoje dolžnosti v vsim spolnuje.

Namesti strahú pred poprejšnjimi gospóskami ima stopiti sedaj ljubezin med vradniki in ljudstvam, — v vzajemni ljubezni bo med ljudstvam in vladarstvam kraljeval mir, in iz mirú bo izvirala občinska sreča. Bog daj! de bi vlada in ljudstva razumele imenitni klíc noviga leta, v kterim ima beseda vstave še le mesó postati!

Opomíni zdravnika o zimskim času.

Mi nismo s tistimi edinih misel, ki pravijo, de žganje je vsacimu človeku nezdrava pijača; žganje za bolj stariga delavniga človeka mérno povžito je dobro krepčálo oslabljene močí. Nezmérno in brez potrebe vživano je pa zdravju silno škodljivo; posebno nevarno je pozimi žganja se napiti, v misli, de žganje človeka greje, — to ni rés, skušnja ravno nasproti učí, de človek, ki se žganja napije in v hudi zimi na pot podá, nar poprej zmerzne. En maslic vóla pozimi človeka bolj gréje, kakor pol maslica žganja. — Za zmerznjene ude se je bata (Watte) po mnogih skušnjah poterdila. S kosmato platjó bate naj se zmerzljina ovíje, in na to še en kos bate položí. Če se je zmerzlína predèrla, naj se vsaki dan nova bata na rano položí. — Ni nevarniši rečí pozimi, kakor s žerjavico ali živim ogljem izbe in posebno spavnice gréti. Gotova smèrt tistiga čaka, ki v taki izbi zaspí.

Pésa.

Novíce so za svojo dolžnost spoznale, kmetovavce po Slovenskim prihodnjič tacih pridelkov opominovati, kteri se pri nas še vse premalo sejejo ali sadijo, in kteri kmetovavcam drugod neizrečeno veliko dobička veržejo.

H takim koristnim, pri nas vse premalo obrajtanim sadežem se šteje pésa ali róna (Runkelrübe).

Pésa je po mnogih deželah v poslednjih létih tako vrednost zadobila, de so se je kmetovavci prav pridno poprijeli. Pésa ni le za živinsko kermo neizrečeno dobra in tečna, temuč je tudi v fabrikah, kjer cuker ali sladkor iz nje delajo, zlo obrajtan in kupovan sadež.

Pése je več plemén, ki se razločijo po barvi in obliki, pa tudi po tem, de imajo več ali menj sladkora v sebi.

Béla (Šlezka) pésa sploh za tisto veljá, ki ima nar več sladkora v sebi; rudeča pésa ima menj sladkora v sebi, se je pa več pridela. Zató rabijo bélo péso sladkorne fabrike, rudeča pésa pa služi za rejo živine. Kakor rudeča je pa tudi bela pésa, ki se burgunska pésa (Burgunderrübe) imenuje, za rejo živine neizrečeno dobra.

Pésno séme ni drago, in se v štacunah, ki s semeni kupčujejo, na prodaj dobí.*)

*) Gosp. Dr. Strupi v Ljubljani daje to séme iz verta kmetijske družbe bolj revnim brez plačíla. Vred.

Pésa ljubi globoko, težko (ilovnato) zemljo, se pa tudi v vsaki drugi zemlji dobro obnaša, če se ji le dobro gnojí in streže; nar več se je pa pridéla v nekoliko apnéni in ne preveč suhi zemlji. V krajih, kjer se zavolj težke zemlje krompír dobro ne obnaša, je — zraven bôba — pésa nar rodovitniši in nar navadniši sadež na prahi. V pešéni zemlji, ki ni posebno rodovitna, je pa boljši, krompír namest pése saditi, kterimu se taka zemlja nar bolj prileže. V mastni zemlji pa, kjer krompír bolj v zeliše (krompírjevec) žene in se le malo drobniga krompírja pridela, pa prekosí pésa vse druge sadeže v rodovitnosti.

Čeravno se le splača, péso v imenovani zemlji in pri obilnim gnoju na debélo za sladkorne fabrike obdelovati, jo zamoremo vunder vsacimu kmetovavcu, če ima le majhin prostor za-njo, za rejo njegove živine prav živo priporočiti.

(Dalje sledí.)

Zdravila zoper kevžeh in prisadno pljučnico kónj.

Popisali smo v poslednjih listih lanjskih Novíc natoro in lastnosti kevžeha (Kehlsucht) pri konjih; povedali smo tudi, de posebno iz prehlajenja izvira, in de ta bolezin obstojí v prisadu sápnika, po kterim začnè žleza iz nosníc têči. Zraven téh znaminj so poglavitniši téle: Konj pokašljuje; — če ga le enmalo za goltanc stisneš, začne hudo kašljati; enmalo težji sôpe; jed se mu upira, in ako je zraven tega tudi gèrlo po prisadu zatêklo, clo ne more požirati ne kerme ne pijače. Če prisad ni hud, tudi vročnice (Fieber) ni, in žila k večimu v eni minuti 10krat hitrejši vdarja kakor v zdravim stanu (tedaj namest 40krat vdari 50krat v eni minuti). — Bolezin terpí 10, 14, 20 dni.

Pervo zdravílo zoper kevžeh je: de daš konja s slamo po celim truplu dobro dèrgniti (ribati), potem ga s kako plahto ali s kôcam dobro odeti, de se spotí. To storivši nej ostane konj v gorki, pa vunder ne preveč soparni štali, kjer nej vedno odét pokojno stojí nar manj 7 dni.

Piti mu dajaj bolj mlačne, kot mèrzle vode, in v vodo mu pomešaj nekoliko rèžene moke ali otrobov. — Sêná mu nikar ne pokladaj, posebno če ga gèrlo zlo bolí, ker senó bôde po gobcu, in prisad pohujša. Daj mu raji otrobov, stolčeniga ovsa, in kar je posebno dobro, zmečkaniga korenja med rezanco (Häkerling), ki naj bo enmalo omočena.

Te zdravila so večidel zadosti, če kevžeh ni prehud.

Če je kevžeh hud in zlo k pljučnim prisadu (Lungenentzündung) nagnjen, kar se iz hude sape in vročnice spozná, se mora (berž ko žila 60krat v eni minuti bije) konju pušati, in mu iz vratne žile — po velikosti in debelosti konja — 8, 10 ali clo 12 funtov kerví vzéti, in če pljučnica ne jenja, čez kakih 8 ur to pušanje ponoviti.

V škaf mlačne (pa ne gorke vode, ktere konj ne pije) naj se déne 2 — 3 lote solitarja (Salpeter). Solitar je pri pljučnici, zraven pušanja kerví, pervo zdravilo; tode v vodi mora raztopljen biti, in konj ne sme driske imeti, sícer zna iz driske v čevih černi prisad (Brand) postati. V hudi pljučnici naj se 3. ali 4. dan konju na persih trak zavleče (Eiterband) ali usnje postavi (Lederstecken). Pri taki hudi pljučnici je pa že pomoči umniga zdravnika potreba, ki ima sto in sto majhnih, pa vunder imenitnih rečí razločiti.

Če je pa zraven kevžeha prisad v gèrlu, de konj ne more lahko požirati, kar se iz posebno vročiga in rudečiga gobca spozná, mu ni treba pušati, in naj

se ž njim takó ravná, kakor smo gôri od kevžeha govorili; le mehka jed naj se mu daje, in gobec naj se mu 3krat vsaki dan z okisano vodo zmije, ki se napravi, če v polič vode priliješ 1 maslic jesiha, prideneš 2 pestí moke in kaka 2 lota medú. Ta zmes tolaži prisad, če gobec ž njo omočis, kar se da nar lože opraviti, če okoli kratke palčice privežeš gobo ali kako mehko cunjo, in pomočivši jo v to zmes, rahlo potapljaš gobec ž njo. Dergniti se ne sme.

Če ste pa nosníci zlo zatékle, in če se veliko žleze iz nju cedí, ni za konja nič boljšiga, kakor če si napraviš poltretjo péd dolg, poldrugo ped pa širok žakljiček, in va-nj kake 4 pestí prekuhaniga vročiga in mokriga ječmena deneš, in potem ta zakljiček na 2 trakéh takó konju okoli glave privežeš, de derží obé nosnici v njem, in mu takó skozi pol ure ječmenov vodeni sopár v nosnici puhtí; ta púh omečí in sčisti nosníci. Žakljiček mora zató precej dolg biti, de si konj nosníc ne prismodí z vročim kuhanim ječmenam.

Če konja kašelj zlo nadlegva in mu žleza iz nosníc teče — pa brez pljučniga prisada — takrat naj se mu da na rezanco ena žlica naslednje štupe, ki se da v lekarnici (apoteki) napraviti: Encjana, janeža (Aniessamen), siroviga antimona (roher Spiessglanz) in čistiga žêpla, 4 lote vsaciga, — soli pa 8 lotov; vse to naj se skupej v štupo stolče, in ta štupa, kakor je gori rečeno bilo, po žlici trikrat na dan daje. — Če je treba, naj se ta štupa 2krat ali 3krat ponoví.

To so poglavitniši zdravila zoper imenovane bolezni. Gospodár naj pa konju — posebno če bolezin dolgočasna postane — v nosníci večkrat pogleda: ali ste čisti in ali se ne delajo majhni turovi, ker to bi bilo znamnje, de je konj smèrkav, in bolezin kužna smolika. Tak konj zapade konjedercu.

Čeravno kevžeh, pri kterim žleza z nosa téče, večidel ni nalezljiv, je vunder vselej varniši, taciga konja v kot štale postaviti, de se ne dotika druzih kónj.

Mazílo za razpokane pečí.

Navadna ilovca ne veljá veliko razpoke zamazati, de se peč ne kadi. Ilovca se kmalo odkruši. Si hočeš terdno mazílo za pečí napraviti, vzêmi dobriga pepéla in ga preséj skozi tanjko sito, vzemi tudi presejane drobne ilovce, in zmešaj pepél in ilovco z nekoliko solí; — po tem zmôči to zmes s vodó takó, de testó (Teig) postane, in s tem namaži razpoke pečí, kader je mèrzla. — Ta klej (kit) je neizrečeno terden in se ne odkruši. Če se s takim klejem nove pečí zamažejo, se ne razpokajo nikdar.

Volitve za odbor kmetijskih poddružnic na Krajnskim.

Po naznanilu dozdanjiga dopisnika kmetijske družbe za Planinskí kanton so 18. dan p. m. volili gosp. udje kmetijske družbe za poddružnico Planinsko predsednika in 4 odbornike, in so izvolili:

gospoda Matija Koréna za predsednika,
„ Matevža Dolscheina v Logatcu,
„ Jožefa Obreza iz Cerknice,
„ Matija Millauza v Studenim za odbornike te poddružnice.

Ravno takó so po naznanilu gosp. tehanta Antona Kosa, dosedanjiga dopisnika kmetijske družbe za Idrijski kanton, 20. dan p. m. gospodje udje kmet. družbe za poddružnico Idrijsko predsednika in 4 odbornike izvolili, namreč:

Gospoda fajmoštra v Žiréh Janeza Majnika za predsednika,
Gospoda Mat. Grošeljna, posestnika in velk. župana v Dobračevi,
„ Andr. Čadeža, posestnika in župana iz Ledín,
„ Pavla Grošeljna, posestnika v Stari Vasi,
„ Lor. Seljaka, posestnika in župana v Sori za odbornike te poddružnice.

Če bo vstanovljenje poddružnic takó poredama napredovalo, bo kmetijska družba po celi deželi kmalo lepo nadomestvana, in poddružnice bojo v svobodni samostojnosti zamógle kmalo svoje opravila v prid kmetijstva svoje okolice, in po tem tudi v prid kmetijstva cele domovíne začeti.

Od kod so prišli Slovani v svoje sedanje kraje.

Preden se je slovanski zarod po Evropi razposelil, in tudi še pred, je prebival v Mali Azii, kakor nje stari zemljopis kaže. in kakor je soditi po imény ljudí in druzih stvarí, kar nam je znanih. Ako bi nas Slovence kdo pregnal ali končal, bi vender še čez tavžent let drugi Slovani vedili, de je tod nekdaj slovansko bilo, če bi le iména naše, iména naših mést in vasí vedili. Iména, postavim, Krajn, Krakovo, Ternovo, Šiška, Dobrjova, Brezovica, Celje, Gorica, Gradec i. t. d. bi to pravile; ravno takó bi to govorile iména: Hribar, Potokar, Okorn, Levičnik i. t. d. Vedilo bi se, de smo bili Slovani, če bi se ravno tudi ne vedilo, ali smo bili Slovenci, Horvatje ali Čehi, ali kaki drugi Slovani.

Ravno takó, če pogledamo iména stariga zemljopisa in ljudí Male Azije, nam je spoznati, de so bili tamkaj nekdaj naši rojaki Slovani, akoravno ž njimi ne moremo govoriti, de bi jih po besedi spoznavali. De pa malo-aziatske iména svoj pravi slovanski obraz pokažejo, jim je treba le ptujo krabuljo (larfo) strani potegniti, jim posebno greški rep na koncu os ali us odščipniti, ali spačeno zgovorjenje zravnati. To pa ni vselej lahko. Ptujci slovansko sploh napak zgovarjajo, in se jim godí kot gluščam. Znana je povest, ko je nekdo žensko vprašal: „Ženska! kam ta pot derží?“ Odgovor: „En mernik rèží,“ — „Ali si gluha?“ „Pred je bila rjuha. pred; zdaj pa kar sim sošila, ni rjuha ampak vreča (žakelj).“

Ptujci ali od ptujcov popačeni Slovani so od Azije stare obraze delalí, oni so iména zapisevali; zató so dostikrat takó popačene, de so skoraj vso pervo in pravo podobo zgubile. Kdo, če bere dalmatínske iména: Jadera, Tininium, Rhizinium, Almissa, Arsa, Gravosa, bi uganil, de je to Zadar, Knin, Risan, Omiš, Raša, Gruz. Kdo bi uganil, de ponarejene in popačene nemške iména Feichting, Zarz, Malgern, Foerlach, Lohitsch, Rohitsch so slovensko: Bitnje, Sorica, Mala Gora, Borovlje, Logatec, Rogatec? Take besede je težko uganjevati, ki so jih nekteri spremenili ali še spremenjajo, kakor bi bili pri babilonskím turnu zidali, ko je bil Bog pogovor zmedel. S ptujci je poterpljenje imeti, jim pomagati, če se jim naše besede spodtikujejo. De pa nekteri domači še zmiraj ptuje besede štulijo namest domačih, in de ž njimi ravnajo, kakor s-ja z meham, to pa vunder ni prav, naj reče kdo, kar koli hoče.

(Konec sedí.)

Se nekaj zastran „skutnika“.

Beseda „skutnik“ je zlo v navadi v Semiču, po Černomeljski in Metliški okolici.

„Skutnik“ pravijo takimu dečku (fantu), ki ga kaki zakonski (ljudje) starši, kteri svojih otrók nimajo, za svojiga sína vzamejo, in mu svoje posestvo ali kmetíštvo v last dajo, in ga tudi ožênijo, naj bo že fant

njih rodovine (žlahte) ali ne. — Takim pravijo skutnik ali skutnek. — To za gotovo vém.

J. O. Lepstanski.

Novičar iz Ljubljane.

Dosedanji deželni poglavár, grof Leop. Welsersheimb, je s prijaznima pismama slovó vzel od predstojnika in odbora mestne srenje, in pa od narodne straže. Ljudomili grof si je na Krajnskim, kjer je malo manj ko 2 leti deželni poglavar bil, dober spomín ohranil; in s tem občutkam svojo oblast nasledniku izročiti, je dan današnji tudi kaj vredno. Prihodnji poglavar kronovíne Krajnske je grof Chorinsky, od kteriga le en glas iz Dunaja gré, de je prijazen, pravičen in — kar sedanji čas posebno posebno veliko veljá — vstavoljuben mož. Kér bo s temi tremi lastnostmi tudi pri nas novo vlado nastopil, nam ni treba popraševati: ali razume jezik krajnskiga ljudstva; če ga tudi še ne zna, si bo kot vstavni poglavar slovenske dežele gotovo prizadjal, se ga kmalo naučiti. De je le zares vstavoljuben in samostojen mož: to je sedaj nar perva potreba, pa tudi nar gotovši poroštvo, de bo dežela ž njim zadovoljna, ako bo z bistrim očesam sam čul nad zvestim spolnovanjem vstave na vsih straném, in si prizadeval, potrebe krajnske dežele na tanjko spoznati, in jim pomagati. — Grof Andrej Hohenwarth, kronovinniga poglavarstva izvoljeni svetovavec, je prejel od g. ministra notranjih oprav pohvalno pismo za svoje dosedanje koristno in zvesto obnašanje, in de so mu zató Cesar tudi njegovo poprejšnjo čast in plačo kot dvorni svetovavec pustiti blagovolili. Gosp. minister pristavi na koncu tega pohvalniga pisma: „de terdno pričakuje, de bo gosp. grof pri opravilih novih politiških vradov krepko pomagal, de se bojo nove naprave v duhu deržavne vstave zvesto izpeljevale in de si bo zaupanje, ki se na njega stavi, opravičiti, pridno prídno prizadeval.“ Kar gosp. minister od gosp. grofa pričakuje, pričakuje tudi dežela od njega. To pričakuje pa dežela tudi od vsih drugih novih vradnikov; — zakaj to je gotovo, de marsikteri med novo izvoljenimi bojo mógli vso svojo dušno moč napéti, de bojo opravičili zaupanje, ki ga je vlada ravno na nje postavila, ko jim je prednost pred mnogimi druzimi dala, ki so že dalje in tudi dobro poprejšnjo cesarsko službo opravljali. — Naš novi poglavar pride mende konec tedna iz Dunaja v Ljubljano. — Kantonski poglavarji so se zadnji dan pret. léta na svoje nove mesta podali. — Ravno berêmo v Dunajskih novínah, de so presvitli cesar 28. grudna bivšiga predsednika v Terstu, barona Karlna Buffa za predsednika c. k. višjiga deželniga sodnjištva v Celjovcu, žl. gosp. Karlna Pettenegga za predsednika c. k. deželniga sodnjištva v Ljubljani, žl. gosp. Jožefa Scheuchenstuela za predsednika c. k. deželniga sodnjištva v Novim Mestu izvolili. Ravno ta dan so Cesar tudi g. Dr. Karlna Ullepitscha za generalprokuratorja c. k. višjiga deželniga sodnjištva za Koroško in Krajnsko kronovino izvolili. —

Novičar iz mnogih krajev.

Za poglavarja Štajarske kronovíne so Cesar Dr. Friderika Burgerja izvolili, ki je bil visoko obrajtan pravdosrednik (advokat), in poslednjič generalprokurator v Terstu. Svetovavca poglavarstva sta gospoda Fellner in Pichler; kresíjski predsednik za Graško okrožje je vitez Marquet, za Bruško knez K. Lobkovic, za Marburžko okrožje pa g. Vincenci Ritschel. — 10. dan t. m. — pravijo — bo ban Jelačič Dunaj zapustil in se v Zagreb podal. — Nadvojvoda Janez so se namenili 27. grudna Frankobrod zapustiti, ker je pa njih sin zbolel, so mende mógli odhod za nekoliko časa odložiti. — Od vsih krajev se sliši od hude zime in veliko ljudí je že zmerznilo. Na Ogerskim je v nekterih krajih toliko snega, de je veliko vasí popolnama zamedenih. — V Banatu neizrečeno denarja manjka; več oralov (johov) njiv je neki posestnik hotel v najém (štant) dati za 3 gold., pa ni nobeniga najemnika našel, — scer se je pa 1 oral lahko za 18 gold. v najém dal. Na Ogerskim ponujajo 1 oral zemlje za 20 gold. na prodaj, pa ni kupcov. — Zima je že navadni čas za tatvíne in roparije; vse novíce pripovedujejo od njih; tudi na Krajnskim se tega dosti sliši; posebna tatinska šega pa je letas semtertje na Gorenskim, de tatovi prešiče kradejo, jim glave odrežejo, in jih na oknjo gospodarja postavijo, prešiča pa potem sabo pobašejo. — Nektere soseske v Galicii so jéle prav lepo za napravo novih šol skerbeti. — Korošci so si začeli prav zlo prizadevati za napravo železnice skozi Koroško deželo proti Laškim. — Fajmošter Hansen v Liesdorfu je napravil pri svojim farovžu kmetijsko šolo, v kteri on sam poduk dajè kmečkim fantam. — V vunajnih deželah se pretečeni teden ni níč posebniga primerilo. Rus in Turk se še nista poravnala zavolj Ogrov, ki so na Turčijo bežali in zdaj tam prebivajo. — Na Francoskim so davki za vinske pijače (vino, žganje i. t. d.) za leto 1850 spet vpeljani, kakor so v letu 1849 bili. — Profesor Füster je — po dolgi in nesrečni vožnji po morji — ne davnej vès bolán v mestu Boston v severni Ameriki, na suho stopil. —

Napčna priméra.

Gotovo vsaciga Slovenca je mógla tista priméra razžaliti, ki jo je gosp. Rizzi zastran Prešerna in Koseskiga v svojim mesičnim časopisu na dan dal. Sama ta primera nam kaže, de gosp. Rizzi Prešernovih in Koseskovih poezij clo ne pozná; de naj bi bil tedaj raji kritiko opustil, kakor v tako priméro se spustil!! Slavni Dr. Prešern je svoje pesmi o vsi drugi dôbi pél, in večidel je imel le z „ljubeznijo“ opraviti; marca 1848 je pa zapél v „Novícah“ zdravljico, ktera v 3. versti: „Grom z oblakov naj treši“ i. t. d. očitno kaže, kako nejevoljno je bilo tudi njegovo serce zavolj sužnosti Slovanov. Koseskiga krepkejši duh „višji podobe“ ljubi in se clo nikdar „v kvantah ne gubi.„ Navadni Madžarski izrék „Nem ember tot“ je že sam po sebi zadostno opravičenje pesmi „Naprej slovenski jug“ našiga perviga slovenskiga pesnika. Koseski se bo gospodu Rizzitu za njegov svèt: „de naj v pesmih po stopnjah Prešerna hodi“ serčno zahvalil.

Pogovori vredništva.

Gosp. Zagorskimu: Radi bi natisnili Vaš sostavek »Moje misli zastran slovenskih časopisov,« ko bi smeli kakíga dogóda pričakovati. Vsim nihče ne vstreže, še sam Bog ne. Nej vsak sam poskusi le pol léta, se bo že tega prepričal.

Nemški časopis v Zagrebu:

„Südslavische Zeitung“

izhaja tudi letas vsaki dan razun nedelj in praznikov; plačilo za pol léta je 5 gold. 10 krajc. — za ene kvatre 2 gold. 35 krajc. Obširniši oznanilo bo drugo pot v dokladi natisnjeno, kér je danes prostora zmanjkalo.

Današnjimu listu je pridjan 1. dokladni list.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*